

¿Pensar? ¿Què és això?

JOAN BARRIL

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 26.02.09

Hi devia haver un temps en què la política, abans de cridar-se, es pensava. Devia existir en algun lloc o altre un grup de gent que escrivia la fórmula per arribar a un món millor i convèncer els seus conciutadans. En aquell temps de la política pensada es devia sentir rumor d'imprentes i també es devia experimentar la por de la policia o dels adversaris. La política brilla en la foscor de les dictadures, però es dissol en el fangar dels nostres mites.

El pensament polític ha perdut gruix i profunditat. Els primers a començar a percebre-ho van ser els intel·lectuals d'esquerres, sens dubte, una redundància. Amb la caiguda del mur van arribar el silenci i la perplexitat. Tanta tinta i tanta idea, i de cop i volta s'havia de pensar sense xarxa. Va ser el gran moment de Francis Fukuyama, venint a dir: "Deixeu tota esperança d'entrar en noves quimeres. Hi ha el que hi ha. I el que hi ha és el capitalisme". Van arribar després els primers intents de trobar un lloc en la cartografia ideològica del segle XXI. Les grans paraules d'abans van buscar adjectius humils. Es va parlar de "pensament feble". Es van buscar seguretats en el "pensament líquid". Encara avui estem instal·lats en un parc d'atraccions sense hora de tancament. El pensament ja no és d'esquerres ni de dretes. Només és un conjunt d'idees de temporada, idees inflables que ens permeten flotar en el desconcert. Mai com avui el gènere denominat "assaig" havia estat tan fidel a la seva denominació.

Però no tot són ingenuïtats de l'esquerra ni tampoc reiteració de la dreta. Hi ha un camp que, en vista que fa parlar molt, hauria de tenir un fons de pensadors important. Em refereixo al pensament nacionalista i, més en concret, al pensament nacionalista català. Aquí també s'hi ha acarnissat la crisi de vocacions. Avui el nacionalisme ha deixat de pensar i es limita al manteniment d'agitadors anònims que omplen de frases reactives els digitals i les cartes al director. Hooligans del lament que ni escriuen ni saben llegir. El que abans era la pintada clandestina sobre els murs, ara és la frase anònima a la pantalla mancada fins i tot de l'heroisme del risc. No hi ha debat, perquè, ¿com s'ha de debatre amb el bloque emmascarat? Pensar, sens dubte, és una activitat cansada. I els líders es limiten a llogar un periodista perquè posi negre sobre blanc allò que només són jocs verbals. Des de fa uns quants anys no es percep en el magma del nacionalisme català escrit ni la més mínima temptació a l'autocrítica fonamentada. Tot queda en titulars de diari. Al disgust de Guardans s'hi aplica l'amenaça disciplinària de Puig. Recoder ha de recórrer a una entrevista per demanar que la casa gran tingui portes més grans. L'esglai davant de l'aritmètica parlamentària que va portar el guanyador a l'oposició ha entelat el telescopi. No hi ha missatges nous: Madrid ens mata i para de comptar. Però, ¿hi ha alguna idea més que la reacció a Madrid per il·lusionar el personal? ¿Realment la independència seduirà La Caixa i Tele-Taxi?

Sí que hi va haver un temps en què algú va pensar per pensar. Pujol va concebre la Fundació ACTA. I també hi havia gent com Culla, Villatoro, els malaguanyats Jaume Colomer i Albert Viladot, Cardús o una bona Rahola que anava cap a immillorable. En definitiva, gent que avui s'averkonyiria de formar part d'una brigada que es limita a l'insult, a

l'enrabiada i a la coacció anònimes. O domestiquen la seva infanteria illetrada o la casa gran no passarà de tuguri.